

Спецификација предмета *Упоредна историја религија*

Студијски програм: ДАС класичних наука		
Назив предмета: <i>Упоредна историја религија</i>		
Наставник/наставници: проф. др Александар Лома, доц. др Сандра Шћепановић		
Статус предмета: изборни		
Број ЕСПБ: 10		
Услов: знање класичних језика, обавезно положен предмет <i>Увод у историју религија</i> на основним студијама, пожељно <i>Религије античког света</i> на мастеру, такође неки од лингвистичких предмета са мастера: <i>Језици старог света</i> , <i>Основи староиндијског језика</i> , као и упоредно слушање предмета <i>Индоевропска лингвистика</i> или <i>Увод у индоиранску лингвистику</i> на докторским студијама.		
Циљ предмета Упознавање са проблематиком и методологијом упоредне историје религија на примеру индоевропских народа комбинацијом података писаних извора, језичке реконструкције и археолошке евиденције.		
Исход предмета Оспособљавање полазника за компетентан истраживачки рад у домену предмета и/ли уградња стечених знања у сродна научно-стручна усмерења.		
Садржај предмета <i>Теоријска настава:</i> По недељама: 1. Индоевропско језичко сродство и реконструкција прајезика. Питање његовог хронолошког и географског смештања (прапостојбина) и културног профила његових носилаца (идентификација са археолошким културама). — 2. Рана историја индоевропских народа и извори за њу (Хетити и други анатолијски Индоевропљани; Индоаријци у краљевству Митани и на путу за Индију; стари Иранци, Грци, Римљани и други италски народи, Келти, Германи, Балти, Словени). — 3. Индоевропска компаративна митологија; њен настанак, историјат, разна усмерења унутар ње („природномитолошко“, фолклористичко, ритуалистичко, функционалистичко, психолошко, социолошко). — 4. Могућности реконструкције фрагмената сакралног и епског песништва („индоевропски песнички језик“). Основне опозиције у слици света (богови као „небески“, „бесмртни“ у опреци према људима као земаљским смртним створењима, као „даваоци добара“; „језик људи“ и „језик богова“. — 5. Жртвени обреди раних Индоевропљана и њихова теолошка осмишљења. Космогонијско приношење на жртву прачовека (ведски Пуруша, скандинавски Имир). Коњ као превасходна жртвена животиња и његов соларни карактер. — 6. Ливенице и свештени напици (медовина, ведски <i>сома</i> , зороастријски <i>хаома</i>). Екстатички и шаманистички култови. — 7. Обредна улога, космологија и теологија ватре. — 8. Базични антропоморфизам индоевропских богова и изворна аниконичност њихових култова. Хенотеизам и питање праиндоевропског „пантеона“. Териоморфне епифаније, ликантропија и ратничке дружине. — 9. „Трофункционалност“ као одраз друштвене стварности или апстрактан модел мишљења?. — 10. Фрагменти праиндоевропских митова: „Небо Отац“ и „Земља Мати“; „Основни мит“ о громовнику-змајеубици и његове ритуалне варијанте у обредима иницијације. Фрагменти соларних митова. — 11. Индивидуална есхатологија; повлашћена судбина ратника палих на бојном пољу (староиндијска Индралока, нордијска Валхала). Идеолошки значај обреда кремације (херојска апотеоза; ветар као психопомп). — 12. Универзална есхатологија и транспозиција мита у еп (мотиви „растеређења земље“, „уснулог јунака“).		
Литература <i>Општа обавезна литература:</i> А. Лома, Религије индоевропских народа, илустрована скрипта. — Јан Пухвел, <i>Упоредна митологија</i> , прев. са енгл. Ј. Лома, Нови Сад / Сремски Карловци 2010. — Емил Бенвенист, <i>Речник индоевропских установа</i> , прев. са фр. А. Лома, Ср. Карловци / Н. Сад 2002. (део II, књ. 3: Религија, стр. 371–441). — <i>Општа допунска литература:</i> J. P. Mallory / D. Q. Adams (edd.) <i>Encyclopedia of Indo-European Culture</i> , London/Chicago 1997. — Rüdiger Schmitt, <i>Dichtung und Dichtersprache in indogermanischer Zeit</i> , Wiesbaden 1967. — Calvert Watkins, <i>How to kill a Dragon. Aspects of Indo-European Poetics</i> , Oxford 1995. — А. Лома, <i>Пракосово. Словенски и индоевропски корени српске епике</i> , Београд 2002.		
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 75
		Практична настава: 0
Методе извођења наставе Предавања, консултације		
Оцена знања (максимални број поена 100) усмени испит		

